

14//221564
(039)

МАКСІМ БОГДАНОВІЧ.

ВЯНОК.

Максім Багдановіч... Гонар нашай літатуры і яе ж боль. Ён так многа зрабіў... І яшчэ больш не паспеў зрабіць. Няўмоўная хвароба заўчасна зламала яго. У поўным росквіце таленту паэт памёр у дваццаць шэсць гадоў. Каля яго ложка знайшлі лісток паперы з радкамі:

У краіне светлай, дзе я ўміраю,
У белым доме ля сіняй бухты,
Я не самотны, я кнігу маю
З друкарні пана Марціна Кухты.

Гэтай кнігай быў адзіны прыжыццёвы зборнік вершаў Максіма Багдановіча «Вянок», які адразу стаў нашай класікай. Зборнік «Вянок» выйшаў у 1913 годзе ў Вільні маленькім тыражом і даўно стаў бібліяграфічнай рэдкасцю.

Гэтае факсімільнае перавыданне «Вянка» дасць магчымасць сучаснаму чытачу быццам зноў атрымаць «з друкарні Марціна Кухты» тую самую сціпую і такую цудоўную кнігу нашага Максіма Кніжніка.

1Н//221564
(039)

МАКСІМ БОГДАНОВІЧ.

ВЯНОК.

СПІСОК БЕЛАРУСКІХ КНІГ.

(Кніжкі азначэнныя *біс*—выйшлі і польскімі і рускімі літэрамі; лічбы азначаюць: першая цыфра — нумэр аддзелу, апошнія—нумэр чародны ў даным аддзеле. Такім парадкам, пры заказах заместа ўсяго агулаўку кнігі, даволі напісаць нумэр, а калі кніга выдана і такімі і сякімі літэрамі—прыпісаць „рускімі“ ці „лацінскімі“.

I. Да навучання.

Цэна к.

11 біс	Беларускі лемэнтар	6
12 біс	Першае чытаньне, Цёткі	6
13	Другое чытаньне, Коласа	25
14	Karotki katechizm	5

II. Навуковыя даступныя для ўсіх.

21	Гутаркі аб небе і зямлі з рысункамі	15
22 біс	Цукер, В. Тройцы	3
23 біс	Гутаркі аб гаспадарцы	3
24 біс	Як ратаваць уздутую жывёлу	3
25 біс	Як бараніцца ад халеры	1
26 біс	Як рабіць добрыя рамовыя вульлі	5
27 біс	Зямельная справа у Новай Зяляндыі	3
28 біс	Аб гаспадарцы на хутарох і шнуроках	5
29 біс	Кароткая гісторыя Беларусі—Власта	60
210	Беларусы і іх нацыянальнае адраджэньне	5
211	Вл. Andrej Bobola miśunik	5
212 біс	Як ужываць штучны навоз	2
213	Pśalina—żywiołka małaja a karuści daje mnoha	30
214	Як багацеюць часкія селяне	10
215	Як выбіраць дэпутатоў у Гас. Думу	3
216	На дарозі да новага жыцця. А. Новіны	20
217	Alkohol	2
218	Rady dla matak	3

III. Повесці, апавяданьня прозай.

31	Дым, Конопніцкай	4
32	Казкі	6
33 біс	Гэдалі, Э. Ожэшко	— 6
34 біс	Казка аб валзе	— 3
35	Архіп і Лявонка. Горкага	— 8

1Н//221564
(038)

МАКСІМ БОГДАНОВІЧ.

ВЯНОК

кніжка выбраных вершоў.

ВІЛЬНЯ, ДРУКАРНЯ МАРЦІНА КУТЫ.
1913.

Нацыянальная
бібліятэка
Беларусі

Максим Богданович

В Е Н О К

Книга избранных стихотворений

Факсимильное издание

Минск, издательство «Мастацкая літаратура»

На белорусском языке

Падп. да друку 26.12.84. Фармат 60×90¹/₁₆. Папера афс. № 2. Афсетны друк. Ум. друк. арк. 7,50+0,03 укл. Ум. фарб.-адб. 8,75. Ул.-выд. арк. 2,66. Тыраж 20 000 экз. Зак. 1066. Цана 1 р. Выдавецтва «Мастацкая літаратура». 220600, Мінск, праспект Машэрава, 11. Мінскі ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга паліграфкампінат імя Я. Коласа. 220005, Мінск, Чырвоная, 23.

4702120100—031

Б

М 302(05)—85

© Выдавецтва «Мастацкая літаратура», 1985.

2010 2

Р/б -
2531 -

ВЯНОК НА МАГІЛУ
С. А. ПОЛУЯНА († 8
КРАСАВІКА 1910 Г.).

Вы, хто любіце натрапіць
Між страніц старых, пажоўклых
Кнігі, ўжо даўно забытай,
Блеклы, высахшы лісток, —
Праглядзіце гэты томік:
Засушыў я на паперы
Краскі, сьвежыя калісьці,
Думак шчырых і чуцьця.

I

МАЛЮНКІ І СЫПЕВЫ.

Этотъ листокъ, что изсохъ и свалился,
Золотомъ вѣчнымъ горить въ пѣснопѣннѣ.

А. Фетъ.

Нізка вершоў „У зача рованым царстві“.

O voi, ch'avete gl'intelletti sani
Mirate la dottrina, che s'asconde
Sotto'l velame degli versi strani.

Dante. Inf. IX.

* * *

Чуеш гул? — Гэта сумны, маркотны лясун
Пачынае няголасна граць:
Пад рукамі яго, разважаючы сум,
Бытцым тысячы, крэпка нацягнутых, струн,
Тонкаствольныя сосны звіняць.

І ці трэба казаць, чаму сціхла рэка,
Не шасьцяць у палёх каласы
І аб чым шэпаціць галасок вецёрка
Што зіе-дрыжыць на лісьцёх лазьняка:
Кроплі сьлёз, ці халоднай расы?

1910.

ВОЗЕРА.

Стаяў калісь тут бор стары
І жыў Лясун у тым бары.
Зрубалі бор, — лясун загінуў.
Во сьлед яго ад тэй пары:
Сваё люстэрка ён пакінуў.

Маўляў у іншы сьвет вакно
Ляжыць, спакойнае, яно,
Жыцьцё сабою адбівае
І ўсё, што згінуло даўно,
У цёмнай глыбіні хавае.

НАД ВОЗЕРАМ.

Сонцэ ціха скацілося з горкі;
Месяц белы заплаканы сьвеціць,
Агледае бахматые зоркі,
Цягне з возера срэбныя сеці.

У іх русалкі заблуталі косы, —
Рвуць і блутаюць срэбныя ніці
Ноч плыве над зямлёй, сее росы,
Ноч шапочэ русалкам: „засьніце“...

ВАДЗЯНІК.

Сілавусы. згорблены, я залег між цінай,
І гадамі грэюся — сплю на дне рэкі.
Твар травой аблутана, бытцым павучынай,
Засыпаюць грудзі мне жоўтыя пяскі.

Над вадой ля берэга, ціха сьпіць асока,
Ды лаза зялёная жаліцца-шуміць,
Хвалі ціха коцяцца і бягуць далёка, —
І усё навокала сном адвечным сьпіць.

ЗЬМЯІНЫ ЦАР.

У цёмным небі--харагоды
Сіневатых зорак,
У цёмным небі сьвеціць месяц
Залатым сярпом....
Мы ўжо выйшлі с цесных, душных
Падзямельных норак,
На зімовы цёплы вырай
Цягнемся-паўзём.

У полі, ў лесі нам усюды
Праляглі дарожкі!
Устужкай рушымся між пушчы,
На сам перад — я.
Зіхацяць маей кароны
Залатыя рожкі,
Цёмным блескам адлівае
Уся луска мая.

Нам ня трэба ні ад чога
Ноччу абароны, —
А спаткаем чэлавека,
Порт разсьцэле ён:
Залаты ражок яму
Я ураню с кароны,
І праз белу палатніну
Дальш мы папаўзём.

БУРА.

Панурая, вялізная жывёла
Па шыры неба ў даль марудна праплывае.
Ўсё сціхла. Але вось паветрэ разсекае
Агністы меч і зіхаціць вясёла.

Ударыў ён — і грукат пракаціўся;
Мігае грозны меч, удары не змаўкаюць,
І ў ніз халодныя бічы крыві сыцкаюць,
А людзі кажуць: гэта дождж праліўся.

* * *

Ў небі — ля хмары грымотнай — празрыстая,
[лёгкая хмара
Шпарка плыла, і абедзьве чагось чырванелі
[ад жару.
Зліцца жадалі яны зрабіліся-б хмарай магу-
[тнай,
Але дагёка іх вецер разнёс, наляцеўшы ня-
[чутна.

Дробным дажджом над зямлёй, як сьлезамі,
[адна пралілася;
Гулкім раскатам грымотаў другая ў атказ
[азвалася.
І па асобку загінулі хмары бяздольныя тые,
Чуючы ў небі, як вецер над сьмерцьцю іх
[радасна вые.

ВОЗЕРА.

У чарцы цёмнай і глыбокай
Плешчэ, пеніцца віно;
Хмелем сьветлым і халодным
Калыхаецца яно.

І хістаецца асока,
І шуміць высокі бор,
А ў душы не замаўкае,
Струн вясёлых перабор.

Оглянись — и міръ всеневный
Многоцвѣтень и чудесень.

А. Фетъ.

Прывет табе, жыцьцё на волі!
Над галавой — дубоў павець,
Віднеюць неба, горы, поле
Праз лісцьцяў сець.

Лахмоўця ценяў на палянах
Схаваўшы золата ляжаць;
Яго слаі с пад дзір парваных
Аж зіхацяць.

А к ночы свой чырвоны веер
У небі сонцэ развярне
І разварушэны ім вецер
У даль памкне.

Калі жэ пабляднее золак
І цёмнай зробіцца вада
Зазьяе серабром іголак
Зор грамада.

І роўна мілымі зрабіцца
Здалеюць яркі блеск і цень,
Той дзень, што мае нарадзіцца,
І знікшы дзень.

* * *

Блішчыць у небі зор пасеў;
У полі — рунь, і ў небі — рунь.
Да рэчкі лецучы, ўзляцеў
Між імі марай белы лунь.

Кажан пранёсся на крылах;
Стракочуць конікі ў траве,
Снуюцца мышы па палях,
Здаецца — ўсё вакол жыве.

Жыцьцё чуваць з усіх старон,
Жыцьцём наноўнены ўвесь мрок.
Ці ж загубіў плывучы сон
С чырвоных макоў свой вянок?

* * *

Цёплы вечэр, ціхі вецер, сьвежы стог
Улажылі спаць мяне вы на зямлі.
Не ўстае стаўпом пыл сьветлы ўздоўж дарог,
У небе месяца праглянуў бледны рог,
У небе ціха зоркі расцвілі.

Заварожэны вячэрняй цішыной
Я не цямлю, дзе рука, дзе галава;
Бачу я, с прыродай зліўшыся душой,
Як дрыжаць ад ветра зоркі на да мной,
Чую ў цішы, як расьце трава.

* * *

Добрай ночы, зара-зараніца!
Ужо імгла над зямлёю лажыцца,
Чорнай рызай усё пакрывае,
Пылам зор небасхіл абсевае.
Цішыня агартае мне душу!
Вецярок прыдарожную грушу
Ледзьве чутна варушэ — калышэ,
Міла бомы сьмяюцца у цішы,
Ціха срэбрам грукае крыніца.
Добрай ночы, зара-зараніца!

* * *

Ціха па мяккай траве
Сінявокая ноч прахадзіла;
Ціха з заснуўшых палян
Плыў у гару і знікаў,
Бытцым дым сіневаты с кадзіла,
Рэдкі правідны туман;
Неба ўсю глыб ажывіўшы,
Патроху праз цемнь выглядалі
Зорак дрыжачых вянкi;
Конікі суха зьвінелі;
Шырэй разліваліся хвалі
Цёмнай, люстранай рэкі;
Пала раса; у палёх
Загарэліся пацеркі мілых
Жоўта-чырвоных агнёў...
Час, калі трэба журыцца
Душою на сьвежых магілах
Пуста пранёсшыхся днёў.

* * *

Вечэр на захадзе ў попелі тушыць
Кучу чырвоных кавалкоў вугля;
Ціха ўсё; вецер лістка не зварушыць,
Не скалыхнуцца ні траўкай паля;
Цёмныя цені даўжэй у лагчыне,
Птушкі прыстаўшай марудней палёт;
Сумна плыве маладзік бледна-сіні
У небі вячэрнім, зялёным, як лёд;
Іскрацца зорак сьняжынкі маркотна,
Збожжэ пакрылося шызай расой...
Кіньмо жэ думкі аб долі гаротнай,
Хоць бы на момэнт спачынем душой!

СОМНАМБУЛ.

Месяц выплыў над змрочнай, заснуўшай
[зямлэй

І павёў яго ў цёмную даль за сабой
І прывабіў да мглістай, халоднай вады, —
Сэрцэ білося рыбкай у сеці тады.
Але месяц правёў праз рэкі сьветлы шлях
І развеяўся з сэрца дрыжачага жах.
Зіхацела яна — серэбра пуціна,
Увадзіла ў той край, дзе пануе весна.
Доўга, доўга цябе ён чэкаў і шукаў,
Але вось час жаданы нарэшці настаў...
І пайшоў ён па шляху, пайшоў аж да дна:
Агарнула яго цішына, глыбіна.

* * *

Цвѣты осенніе милѣй
Роскошныхъ первенцевъ полей.
А. Пушкинъ.

Плакало лета, зямлю пакідаючы;
Ціха ліліся сьлязінкі на поле,
Але прыгожаю восенню яснаю
Там, дзе упалі яны, вырасталі
Кветкі асеньніе, кветкі, ўспаённые
Тугаю, горэм, сьлязінкамі лета. —
Кветкі асеньніе, родныя, бледныя!
Выраслі вы, каб ураз жэ і згінуць.
Можэ таму-то душа надарваная
Гэтак любоўна вянок з вас сплетае.

* * *

Дзесь у хмарах живуць павукі
Што снуюць павучыну дажджа.
Кожны тлусты і мяккі такі,
Скура сьлізкая, як у вужа,
Ў целі стыгне халодная кроў,
Злосьць бязцэльная ў круглых вачах...
Чу! Чуваць шорах ног павукоў
Аплетаючых сьцены і дах.

РАЗРЫТАЯ МАГІЛА.

Polatuj nad groby,
Piosenko żałoby.
Żygliński.

Дробны дождж сячэ, ліецца;
Вецер злосна ў хату рвецца,
У полі стогнам аддаецца,
Стукне ў дзьверы і вакно; —
Сэрцэ беднае заб'ецца
І адразу ў ім прачнецца,
І адразу скалыхнецца
Усё што згінуло даўно.

Ўспомніць сэрцэ, што любіло,
Успомніць моладасць і сілу,
Ўсё, што знікло і уплыло,
Усё успомніць, як у сьне, —
Бачу: сэрцэ не забыло,
Што жыцьцё ў ім загубіло...
І разрытаю магілай
Вес сумна на мяне.

* * *

Ноч. Газьніца гарыць, чырванее,
І гарбата, астыўшы, стаіць.
За сыцяной запевае завая,
Сумна бомамі ў полі зьвініць.
С краю ў край яе гул аддаецца,
І чагось усё думаю я,
Што з няволі зімовай там рвецца
Крэпка скутая сьнегам земля:
Грудзі моцныя цяжка ўздымае,
Ветрам вее, як дыхаць пачне,
Сьнег халодны ў палёх калыхае,
І вось-вось свае пугы страхне.

ЗІМОВАЯ ДАРОГА.

Шпарка коні імчацца у полі
Сумна бомы гудзяць пад дугой,
Запеваюць аб долі і волі,
Навеваюць у сэрцы спакой.

Ўюцца зьмейкай срэбрыстай дарожкі,
Брызгі золата ў небі блішчаць,
І маркотныя месяца рожкі
Праз марозную мглу зіхацяць.

Поле нікне у срэбным тумане,
Сьнег блішчыць, як халодная сталь,
І лятуць мае лёгкіе сані,
Унашуся я ў сінюю даль.

ЗІМОЙ.

Здароў, марозны, звонкі вечэр!
Здароў, скрыпучы, мяккі сьнег!
Мяцель ня вее, сціхнуў вецер,
І волен лёгкіх санак бег.

Як мары, белыя бярозы
Пад сінявой начной стаяць.
У небе зоркі ад марозу
Пахаладзеўшыя дрыжаць.

Вільготны месяц стуль на поле
Празрысты, сьветлы стоўп спусьціў
І рызай срэбнаю раздольле
Сьнягоў сінеючых пакрыў.

Ўзрываўце-ж іх санямі, коні!
Зьвіні, вясёлых бомоў медзь!
Вакол лятуць бары і гоні,
Ў грудзях пачала кроў кіпець.

ПЕРАД ПАВОДКАЙ.

Праясьняецца пагода,
Бо вярнулася весна.
Ўсё чакаеш, што прырода
Ўстрэпянецца ада сна.

І пад птушчы крык і гоман,
Даўшы хвалям вольны ход,
Прыцадыйме бацька Нёман
На хрыбце магутным лёд.

Зазьвіняць жалобна крыгі,
І бурлівая вада
Сьнег, размоклы ў час адлігі,
Змые з луга без сьледа.

Дык разліўся-жэ раздольна
Ў чыстым полі і гаю,
І красой паводкі вольнай
Душу выпрастай маю!

* * *

Падыймі у гару сваё вока
І ты будзешь ізноў, як дзіця,
І адыйдуць-адлынуць далёка
Ўсе трывогі зямнаго жыцця.

Ціха тучу блакіт закалышэ,
У душы адрасьце пара крыл,—
Узляціць яна ў сінюю вышу
І ў струях яе змые свой пыл.

Там ня трэба ні шчасьця, ні ласкі,
Там німа ні нуды, ні клопот.
Ты — царэвіч цудоўнае казкі,
Гэта хмара — дыван самалёт!

De la musique avant toute chose.

P. Verlaine.

Па над белым пухам вішняў,
Бытцым сіні аганёк,
Бьёцца, ўёцца шпаркі, лёгкі
Сінякрылы матылёк.

Навакол усё паветрэ
Ў струнах сонца залатых, —
Іон дрыжачымі крыламі
Звоніць ледзьве чутна ў іх.
І ліецца хваляй песня, —
Ціхі, ясны гимн вясне.
Ці ня сэрца напевае,
Навевае яго мне?

Ці ня вецер гэта звонкі
Ў тонкіх зёлках шэпаціць?
Або мо сухі, высокі
Ля рэкі чарот шуміць?
Не паняць таго ніколі,
Не разведаць, не спазнаць:
Не даюць мне думаць зыкі,
Што лецяць, дрыжаць, зьвіняць.
Песня рвецца і ліецца
На раздольны, вольны сьвет.
Але хто яе пачуе? —
Можэ толькі сам паэт.

РОМАНС.

Quand luira cette étoile, un jour,
La plus belle et la plus lointaine,
Dites-lui qu'elle eut mon amour,
O derniers de la race humaine.

Sully Prudhomme.

Зорка Вэнэра ўзыйшла над зямлёю
Сьветлыя згадкі с сабой прывела...
Помніш, калі я спаткаўся с табою,
Зорка Вэнэра ўзыйшла.
З гэтай пары я пачаў угледацца
Ў неба начное і зорку шукаў.
Ціхім каханьнем к табе разгарацца
З гэтай пары я пачаў.
Але разстацца нам час наступае;
Пэўна, ўжо доля такая у нас.
Моцна кахаў я цябе, дарогая,
Але разстацца нам час.
Буду ў далёкім краю я нудзіцца
Ў сэрцы любоў затаіўшы сваю;
Кожную ночку на зорку дзівіцца
Буду ў далёкам краю.
Глянё іншы раз на яе, у разстаньні
Там з ёй зліём мы пагляды свае...
Каб хоць на міг уваскрэсла каханьне,
Глянё іншы раз на яе...

ДОСІ ЁЖО ПРАЦЫ.

Гэй, варушыцеся коні панурые,
Досі ёжо працы, бо сонца зайшло!
Ярка-чырвоныя, жоўтыя, бурныя
Боразны ў небі яно правяло
Хутка ёжо зоркі зірнуць сіневатыя,
Месяц пакрые паля палатном..
Досі ёжо! З вамі вярнуся да хаты я
І пазабудуся сном.

Нізка вершоу „Згукі бацькоушчыны“.

* * *

Уся ў сьлезях, дзяўчына
Хіліцца да тына.
Поруч з ёю пад расою
Зіхаціць шыпшына.

Всцер павевае
І расу страхае
Ой, напэўна і дзяўчына
Лек на сьлёзы мае.

Адгадайце-ж, людзі,
Хто страхаць іх будзе
І чаму ён, жоўтадзюбы,
Аж дасюль марудзе?

* * *

Сумна мне, а ў сэрцы смутак ціха запевае:
„Сьцежка ў полі пралегае траўкай зарастае.
Каля сьцежкі пахіліўся явар да каліны,—
Там кахаліся калісь-то хлопец і дзяўчына.
Ой, ішла дарога долам, ды ішла і горкай,—
Не схавалася дзяўчына ад тэй долі горкай:—
Бо ляжыць яе дарожка, траўкай зарастае;
Сумна глянуць, цяжка бачыць, жаль душу
праймае“.

* * *

Ня кувай ты, шэрая зязюля,
Сумным гукам у бары;
Мо і скажэш, што я жыці буду
Але лепш не гавары.
Бо ня тое сьведчыць маё сэрцэ,
Грудзі хворыя мае;
Боль у іх мне душу агартае,
Думцы голас падае.
Кажэ, што нядоўга пажыву я,
Што загіну без пары...
Прыляці-ж тады ты на магілу,
Закувай, як у бары.

ЯН І МАЦІ.

Ты стамілася, змарнела, сьлѣз праліла рэчку.
Што-ж, пастаў прэд абразамі, запаліўшы,
сьвечку:

Мо паможэ Яну гэты сьвет і пацер словы...
Асьвяціла сьвечка з воску хлопца твар вас-
ковы.

Тае воск і ў ніз ціхутка капелькі сцекаюць,
А ў вачах збалелых Яна сьлѣзы праступа-
юць.

Сьвечка сьвеціць, сьвечка зьяе, свечка дага-
рае,

І ў панурай, цеснай хаці хлопец памірае.
Ой, ня век жэ сьвечцы тонкай зіхацець, га-
рэці.

Дагарыць яна і знікне, як і ўсё на сьвеці...

* * *

Сэрцэ ные, сэрцэ кроіцца ад болю:
Ой, пайду я с цеснай хаты ў тое поле.
Ў чыстым полі вецер вее, павевае,—
Ты пакінь мяне, нуда мая немая!
Я тады-б у песьні звонкай, салаўінай
Выліў тугу і на вецер буйны кінуў,
І развеяў бы яе ён па раздольлі,
Каб ні ўбачыць мне ніколі ўжо нядолі.

ВЕЧЭР.

Месяц круглы ўстаў на небі,
Блішчыць не высока,
Ўвесь чырвона-жоўты, бытцым
Пугачова вока.
З мілым, задушэўным зыкам
Важкі хрушч летае;
Пра несшчаснае каханьне
Нехта запевае.
Голас полем пракаціўся,
У бары аддаўся:
„А дзе-ж тая крынічэнька,
„Што голуб купаўся?“—
І снуюцца сумна ў сэрцы,
Ўюцца адгалоскі
Горкай песьні, прастай песьні
Беларускай вёскі...

Нізка вершоу „Старая Беларусь“

Усё прайшло, мінула
Як і не было,
У капцох паснула,
Зельлем зарасло.

Я. Купала.

ЛЕТАПІСЕЦ.

„Душой стаміўшыся ў жыццёвых цяж-
кіх бурах,

Свой век канчаю я у манастырскіх мурах
І пільна летапісь другі ўжо год пішу:

Старанна літэры малые вываджу

І спісваю усё ад слова і да слова

З даўнейшых граматак пра долю Магілёва.

І добрыя яго, і кепскія дзела

Апаведаю тут. Так рупная пчэла

Умее ў соты мёд сабраць і з горкіх кветак.

І бачэннаму мной—я годны веры сьведак.

Хай тые ведаюць, што з'явяцца па нас,

Ўсю праўду пра жыццё у наш і пройдзлы
час,

Пра войтоў, лаўнікоў, і райцоў і паспольс-
тва,

Пра розных каралёў, і бітвы і пасольсва.
Што тут чынілося у даўныя гады,
Што думалі, чаго бажалі мы тады,
За што змагаліся, як баранілі веру,—
Хай зьведаюць усё патомкі праз паперу!
Яно забудзецца, умрэ, з вадой сплыве,—
І вось у спомінах устане, ажыве,
Калі знайдуць мае ня хітрае пісаньня,
Пра гэтае жыцьцё, надзеі, справаваньня.
Так морэ— ў Гданску я чуваў—прымчыць
вадой

Бутэльку к берэгу, аблітую смалой,
Ўсю ў дробных ракоўках і ў ціне. Не замала
Яна была ў вадзе і шмат чаго спаткала.
Рыбалкі вылавяць бутэльку, разаб'юць,
І, як трапляецца, быць мо у ёй знайдуць
Ліста. Па звычаю марскому гэтак весьці
Нам, утапаючы, шлюць людзі. Ў моры
гдзесьці

Загінулі яны, і, можа, соткі год
З тых часоў працяклі, і згінуў іх народ,
І ўсё змянілося і ўжо пра іх забылі.
Вы літэры, цяпер нанова ўсё збудзілі!
І людзі зьведаюць аб прадзедах сваіх
Аб горы, радасьцях і аб прыгодах іх,
Каму маліліся, чаго яны шукалі,
Дзе на глыбокім дне іх крыюць мора хвалі“.

ПЕРАПІШЧЫК.

На чыстым аркушу, прад вузенькім вакном,
Прыгожа літэры выводзіць ён пяром,
Ўстаўляючы паміж іх чорнымі радамі
Чырвоную страку; усякімі цьветамі,
Рознакалённымі галоўкамі зьвяроў
І птах нявіданых, спляценьнем завіткоў
Ён пакрашае скрозь—даволі ёсць знароўкі.
Свае шматфарбныя застаўкі і канцоўкі,
І загалоўкі ўсё,—німа куды сыпяшыць!
Парой ён спыніцца, каб лепі завастрыць
Пяро гусінае, і гляне: сьветла сонцэ
Стаўпалі падае праз вузкае ваконцэ
І круціцца у іх прыгожы, лёгкі пыл;
Як сіневаты дым нявідзімых кадзіл,
Рой хмарачэк плыве; шырокімі кругамі
У небе ластаўкі шыбаюць над крыжамі
Як жар гарашчымі; а тут, каля вакна,
Маліноўка пяе і стукае жаўна.

І зноў ён схіліцца, застаўку зноў выводзіць
Неяrkім серабрoм; нячутна дзень праходзіць,
Ўжо хутка будзе ноч і першая гвезда
Благаславіць канец прыгожаго тpудa.

КНІГА.

Псалтыр, пакрытую няжореткай, бурай ко-
жай

Я ўзяў і срэбныя засьцёжкі адамкнуў
Перэчытаў рады кірыліцы прыгожай,
І воску з ладанам прыемны пах пачуў.

Вось псальма сьлічная: „Як той алень шукае
Крыніцы чыстай, так шукаю Бога я“.
Як все сьвежасьцю яе краса жывая!
Як радасна ўсё далей сьпяшыць душа мая!

І бачу я ў канцы няхітраю прыпіску,
Што. „кнігу гэтую, раб Божы, дзяк Гапон
Дзеля душы спісаў у месце Воўкавыску
У рок сем тысяч сто васьмы с пачатку дзён“.

СЛУЦКІЕ ТКАЧЫХІ.

Ад родных ніў, ад роднай хаты
У панскі двор дзеля красы
Яны, бяздольныя, узяты
Ткаць залатыя паясы.
І цягам доўгія часіны,
Дзявочыя забыўшы сны,
Свае шырокія тканіны
На лад пэрсідзкі ткуць яны.
А за сыцяной сьмяецца поле,
Зіе неба з-за вакна—
І думкі мкнуцца мімаволі
Туды, дзе расьцвіла весна,
Дзе блішчэ збожжэ ў яснай далі,
Сінеюць міла васількі,
Халодным срэбрам з'яюць хвалі
Між гор ліючэйся рэкі.
Цямнее край зубчаты бора...

І тчэ, забыўшыся, рука
Заміж пэрсідзкага узора
Цьвяток радзімы васілька.

БЕЗНАДЗЕЙНАСЬЦЬ.

Скарына, доктар лекарскіх навук,
У доўгай опратцы на вежы сочыць зоры.
Яны спрыяюць! Час! З рухавых рук
Скарыны пье адвар пан земскі пісар хворы.
І ўраз пабачыў ён, што ізумруд
Ў пярсьцёнку залатым на пальцы штось
імгліцца,
Што блеску ў ім німа... І з болем тут
Ен зразумеў, што ўжо к жыцьцю не вара-
ціцца.

* * *

Ціхі вечэр; знікнула сьпякота,
Весялей струіцца між чарота
Рэчка, што ўцекае у ставок;
Ўкруг яго ідзе вярбін вянок
Йшчэ зялёных, сьвежых, хоць каравых;
Плесьня каля бярэгоў іржавых
Саматканым поясом ідзе
І лілеі расцвілі ў вадзе;
Часам з візгам ластаўка малая
Пранясецца нізка, і чэркае
Крылечкам з разгону гладзь стаўка,
Налякаўшы гэтым матылька.
Часам лін ці окунь успляснуцца
І кругі шырока разыйдуцца;
Часам выпаўзаюць палежаць
Тут вужакі шэрыя на гаць,
У канцы каторай млын схіліўся;
Спарахнеў ён, ледзь не разваліўся.
Пачарнела кола і даўно
Мохам цёмным абрасло яно.
Але сёння ходзіць кола млына,
Бо прыйшла да млынара дзяўчына,
Каб мог сукруху с сэрца збыць.
У белай опратцы яна стаіць,
Нахіліла смуглую галоўку
І чуваць, як сэрца праз шнуроўку
Часта б'ецца. А стары млынар

Тройчы брызнуў ёй вадой на твар
І, уставіўшы на хвалі вочы,
Прыглушонам голасам шапочэ:
„Пакланюсь я табе, царыца,
Чыстая, сцюдзёная вадзіца.
Ты цячэш балотамі, імхамі,
Жоўтымі, сыпучымі пяскамі,
Бэрагі крутыя падрываеш,
Дрэвы ды камні падмываеш
І нясеш іх к мору-акіяну,
К выклятаму востраву Буяну.
Там і вецер буйны не гуляе,
Там і сонцэ краснае не зьяе
Там ня блішчэ ясная зараніца.
І прыносіш ты туды, вадзіца,
Важкі сум ад сэрца Кацярыны.
Я навокал абваджу тры тыны,
На замок іх моцна замыкаю,
Ключ у морэ-акіян кідаю.
Як са дна ключу ўжо не падняцца
Так і гэтым словам не мінацца“.

І падносіць млынару дзяўчына
Як рэшата й палатніну.

* * *

Па ляду, у глухім бары,
Дзе, ля ральлі стаяць тры хаты,
Мужык ідзе,—на сьвітцы латы,
А сам няхібкі, хоць стары,

С чупрынай, белаю, як лунь,
І з барадою сьнегаваю,
Зямлёй прапахшы і сасною,
Ен пільна ўсё глядзіць на рунь.

„А каб ты здох!“ Бач, па расе
Хтось трапіў к збожжу ад крыніцы;
Ды вось і вузкі сьлед капытца:
Алені тут былі ў аўсе.

Ўсё знішчуць, падлы, хоць ня сей,—
Не дачэкаеш умалота!
А тут ешчэ цераз балота
Не прабярэшся да людзей.

Снуюцца хмарай камары;
Кішмя-кішаць у зёлках гады;
Падшывам абрастаюць ляды...
Зьвядуць, зьвядуць людзей бары.

Даўно пачаў „хадзяін“ дбаць,
Каб пушча тут была нанова,
Ды толькі ведае дзед „слова“,
А то дабра бы не зазнаць.

Нізка вершоу „Место“.

Ты — чарователь неустанный,
Ты — не слабѣющій магнить
В. Брюсовъ.

ЎСТУП.

Зьвярнуў калісь Пэгас на вулкі
С прывольных, палявых дарог, —
І пракаціўся топат гулкі
І іскры сыпнулі с пад ног.

У грудзі кволые запала,
Дачка каменяняў, место мне.
Пачую я тэй іскры жала
І верш аб месьце з сэрца мкне.

* * *

Вулкі Вільні зіяюць і гулка грываць!
Вір людзкі скрозь заліў паясы тротуароў,
Блішчаць вокны, ліхтарні ў гары зіхацяць
І гараць аганьком вочы змучэных твароў!

А завернеш ў завулак — ён цесны, крывы;
Цёмны шыбы глухіх, старасьвецкіх будынкаў;
Між каменямі-мох і сыцяблінкі травы,
І на вежы, як круглае вока савы,
Цыфэрблят—пільны сьведка мінулых учынкаў.

Ціша тут. Маўчаліва усталі — і сьняць
Ў небі копулы, брамы, байніцы і шпіцы;
Грук хады адзінокай здалёку чуваць,
Часам мерныя ўдары звана задрыжаць
І замоўкнуць, памкнуўшы ад старай званіцы.

Ўспамяні маё сэрцэ, даўнейшыя дні!
Па загаду бурмістра усе, як належэ,
Зачынілі ўжо вокны, загасілі агні...
Варта вулкай прайшла... І ня сьпім мы адны—
Я, ды чорны кажан, што шнурое ля вежы.

У ВІЛЬНІ.

(*Соннэт*).

Ліхтарняў сьвет у сіняй вышыне...
Вітрыны... морэ вывесак... як плямы
Аннонсы і плакаты на сыцяне.
Кіпіць натоўп на жореткім вулак дне!
Снуюць хлапцы, суюшчыя рэкламы...
Разносчыкі крычаць ля кожнай брамы...
Грук, гоман, гул, — усё ракой імкне.

А дальш — за радам касс, ламбардаў,
банкаў, —
Агні вакзала.. павадка хурманкаў..
Віры людзей... сіпяшчы паравоз..
Зялёны семафор... пакгауз... склады..
Заводаў коміны пад цьмой нябёс..
О, горада чароўныя прынады!

* * *

За дахамі места памеркла нябёс пазалота;
Паветрэ напоена ціха гусьцеючым мрокам;
Ўжо відна, як іскры зьлетаюць с трамвай-
наго дрота,
Як зоркі гараць і зрываюцца ў небі далёкам.

Музыкі стагнаньне ліецца па вулках з буль-
вара;

Гараць і агнём машкару к сабе вабяць
ліхтарні;

Ўкруг тоўстаго шкла яна ўёцца як лёгка-
хмарка.

А к сьветлу прабіцца ня можэ і томіцца
марна.

І ўспомініў я час: срэдзь восеннай нахму-
рэнай ночы

Музыка зайграла, агні ў вышыне запылалі,
Ўдыхалі грудзі шырока, сьвяціліся вочы...

Мы к сьветлу ўзяцелі... і шкло ўкруг яго
напаткалі.

* * *

На глухіх вулках — ноч глухая,
Ня менш глухі людзкі натоўп.
Дык хто-ж пачуе, як сьпевае,
Як стогне тэлеграфны стоўп?

І места, дзе німа прастора
Дзеля прыроды буйных сіл,
Прабіло сьцежку мору гора
Палёў, лясоў, капцоў магіл.

Палёў, дзе круціць завіруха,
Ўрываючы халодны сьнег,
Палёў, дзе ўсё бушуе глуха,
Дзе чутны разам стогн і сьмех!

І вось той гул мне ў душу ўліўся.
Гудзі, гудзі, дрыжачы дрот!
Ўвесь бледны, млосны прыхіліўся
Я ля ліхтарні да варот.

ЗАВІРУХА.

У бубны дахаў вецер бье,
Грыміць па ім, зьвініць, пье.
І спеў ліецца ўсё мацней, —
Гулянку справіў пан Падвей.
У бубны дахаў вецер бье.
Грыміць па ім, зьвініць, пье.
Ўскіпела сьнежнае віно
І белай пенай мкне яно.
У бубны дахаў вецер бье,
Грыміць па ім, зьвініць, пье.
Па вулках вее дзікі хмель,
Гудзіць сп'яная мяцель.
У бубны дахаў вецер бье,
Грыміць па ім, зьвініць, пье.

* * *

Сеў хлопчык с шкляначкай ля вулічнаго
ганку

І выдувае з мыла пузыры.
Вясёлкаю гараць яны ў зіяньні ранку,
Ўзлетаючы ў паветрэ да гары.

І заварожэны шматфарбнаю красою,
Са спрытнасьцю і хцівасьцю ката
Хапае хлопчык іх няжорсткаю рукою,
А застаецца ў ёй—адна слата.

* * *

Ад сьпекі пышуць дахі і асфальт,
На вуліцы ўёцца пылі і грукаціць хурманка,
„Каробушку“ п'яе дзіцячы алыт
І надрываецца абрыдлая шарманка.

Хаця бы крышку часу адпачыць!
Мо на бульвар пайсьці, сесць на далёкай
лаўцы

Здрамнуць, газэту сьвежую купіць
І прачытаць усё да імені выдаўцы?

ДЗВЕ СЪМЕРЦІ.

Учора на Мешчанскай вул. д. № 17
атруцілася сінільным квасам І. І.
Іванова. Прычыны самагубства не
вядомы.

Калі патрыцый сьмерць с прыветам спатыкаў
Прабіўшы жылы на руках,
Дрыжэлі сьпевы флейт, дзень ясны дагараў,
А праз вакно струёю вецер павеваў
І... мігдаловы горкі пах.

Ты, грозны жэрэбій, учора ўзяты зноў,
На срога сыціснутых губах
Ня мгліцца люстра гладзь; застыгла ў
жылах кроў;
Скрозь вее цяжкі дым ад спаленых лістоў
І... мігдаловы горкі пах.

Думы.

Съ Израилем пѣвцу одинъ законъ:
Да не творить себѣ кумира онъ.

Е. Баратынскій.

De quelque mot profond tuot homme est le disciple

С. Е. ПОЛУЯНУ.

Глянь, як зорка у цемні ляціць
Ўсіх чаруючы сьветлам сваім,
Бытцым зьмей залаты зігаціць
І стухае у небі глухім.
Але ўспомніць ешчэ зорку сьвет
Бо у сэрцах гарыць яе сьлед.
Так свабодна, так ярка пражыць —
Лепшай долі німа на зямлі.
Ўсё кругом на мамэнт асьвяціць
І пагаснуць у цёмнай імглі.
Ўсё зьнікае, праходзіць, як дым,
Сьветлы-ж сьлед будзе вечна жывым.

КАГАНЦУ.

Змоўк песняр, затаіў свае шчырыя песьні,
Ен іх болі ужо не пяе.

Але рвуцца яны і калісь на прадвесьні
Лёд халодны ў душэ пад напорам іх
трэсьне

І струёй лынуць вершы з яе.

Гэтак часам уходзіць у землю крыніца,
Дзесь у нетрах таёмна бяжыць,
Але мусіць урэшці на волю прабіцца.
Шмат ешчэ па зямлі будзе ліцца — каціцца
І радзімаму краю служыць.

УПАЛІ З ГРУДЗЕЙ ПАНА БОГА...

Упалі з грудзей Пана Бога,
Парваўшыся, пацеркі зор.
Яны раскаціліся ў небі,
Усыпалі сіні прастор
І стуль так маркотна і пільна
На край мой радзімы глядзяць...
Што-ж там яны, ясныя, бачуць?
Чаго ўсё дрыжаць і дрыжаць?...

КРАЮ МОЙ РОДНЫ! ЯК ВЫКЛЯТЫ БОГАМ...

Краю мой родны! Як выкляты Богам —
Столькі ты зносіш нядолі.
Хмары, балоты... Над збожжэм убогім
Вецер гуляе на волі.

Поруч раскідалісь родныя вёскі.
Жалям сцікаюцца грудзі! —
Бедныя хаткі, таполі, бярозкі,
Ўсюды панурыя людзі...

Шмат што зрабілі іх чорныя рукі,
Вынясьлі моцныя сьпіны;
Шмат іх прымусілі выцярпець мукі
Пушчы, разлогі, нізіны.

Кінь толькі вокам да гэтаго люду —
Сцісьнецца сэрце ад болю:
Столькі пабачыш ты гора ўсюды,
Столькі нуды без патолі.

Песьня цяе, як удовіна сына,
Янку, каханьне згубіло:
Там дзе панура схілілась каліна,
Беднаго хлопца магіла.

Ў гутарках-казках аб шчасыці, аб згодзе
Сэрцэ навін не пачуе.
Сціснуло горэ дыханьне ў народзе,
Горэ усюды пануе.

Хваляй шырокай разлілось, як морэ,
Родны наш край затапіло...
Брацьця! Ці зможам грамадзкае горэ?!
Брацьця! Ці хваце нам сілы?!

* * *

Халоднай ноччу я ў шырокім, цёмным полі
Каля агнішча лёг і сціхнуў у паўсьне.
Агонь усё слабеў... урэшці знік паволі...
І ўраз зрабілося вясёла неяк мне!..
Хай, шэры попел, ты агнішчэ ўсё сабою
Ў нядоўгі час здалеў, як рызаю, пакрыць,—
Я ведаю, што там агонь дрыжыць пад ёю,
Я ведаю, што там чырвоны жар гарыць...
Хай чэрада гадзін панурых, нудных, шэрых,
Як попел, на душу мне клалася ўвесь час,
Хаваючы сабой агонь гарачы веры, —
Хай не відаць яго... а ўсё-ж ткі ён не згас!

* * *

Кінь вечны плач свой аб старонцы!
Ня ўжо жэ цёмнай ноччу ты
Не бачыш, што глядзіцца сонцэ
Ў люстэрка—месяц залаты?
Не згасла сонцэ! Сонцэ гляне,
Усіх падыйме ада сна.
Ен, гэты дзень, ешчэ настане,—
І ачунее старана!
Я пад яе зімовай маскай,—
Пад сьнегам,—бачу твар вясны,
І вее верш мой дзіўнай казкай,
І ясны ён, як зорак сны.

* * *

Зрэзаюць галіны таполі адну за адной...
Без скаргі яны на зямлю чэрадою лажацца,
Бо сьмерць іх патрэбна, каб дзерэва новай
вясной
Магло бы хутчэй развівацца.

Таварышы-брацьця! Калі наша родзіна-маць
Ў змаганьні з нядоляй патраціць апошніе
сілы,—
Ці хваце нам духу ў час гэты жыцьцё ёй
атдаць,
Без скаргі лячы ў магілы?!

* * *

Рушымся, брацьця, хутчэй
У бой з жыццём пакідаючы жах;
Крыкі пужлівых людзей
Не стрымаюць хай бітвы размах...

Проці цячэння вады
Зможэ толькі жывое паплыць,
Хвалі-ж рэкі заўсягды
Тое цягнуць, што скончыло жыць.

* * *

Нашых дзедоў душылі абшары лясоў,
Не давалі ім жыці праўдзівым жыццём,
І яны тые пушчы звадзілі агнём,
Іх кругом падпаліўшы з далёкіх канцоў.

І пылалі па нашаму краю лясы,
Покуль сонцэ здалело ўсё ў ім асвятліць;
І сьвятлей і прасторней тады стала жыць,
А на попелі буйна ўзрасьлі каласы.

З гэтых дзедоў суровых прыклад нам бы
ўзяць, —
Не хіліцца з бяды, не пужацца агня,
Бо мы толькі тады дачэкаемо дня,
Калі нас не здалее змаганьне злякаць.

* * *

Ўстань, навальніца, мкні нанова,
Ўзвый вецер з ёю за адно!
У віхру уляціць палова,
Пакіне чыстае зярно.
Удар, цыклон, удар на морэ,
Цалуй яго ў глухое дно,
Ўсыплясьні ваду—і пэрлаў горы
На берэг выкіне яно.

* * *

Не блішчыць у час змерканьня і ў глыбо-
кай цёмні ночы

Дыямант каштоўны,

Але белым днём красою нам чаруе, вабіць
вочы

Блеск яго цудоўны.

Бо калі на гэты камень упадзець праменьня
сонца,

Ўраз ён блісьне дзіўна

І вясёлкавыя іскры разсыпаць пачне бяз-
конца

Ярка, пераліўна.

Так здаецца ў змроку ночы цёмным і народ
мой родны,

Бедны і нешчасны;

Але, як устане сонца, ўраз прачнецца дух
народны,

І засьвеціць ясна!

* * *

Напілося сонцэ са крыніц сцюдзёных,
Усьцягнуло ў вышу з іх ваду як пар;
І ўзляцеўшы шпарка па праменьнях тонкіх
Пар зрабіўся сьлічнай чэрадою хмар.

Ўдаль яны памкнулі і лятуць пад імі
Нівы ды балоты, поле, бор, лука.
Але што там блішчэ? Ці ня ты, сястрыца,
Ці ня ты ліешся срэбная рэка.

Загрымелі ў хмарах гулка прывітаньня
І далёка буйны вецер іх разнёс.
Рынуліся хмары да рэкі радзімай
І зьліліся з ёю ліўнем кропель-сьлёз.

* * *

Ой, чаму я стаў паэтам
Ў нашай беднай старане?
Грудзі ныюць, цела вяне,
А спачыць ня можна мне:
Думкі з розуму ліюцца,
Пачуцьцё з душы бяжыць...
Мо за імі кроў палыне
І тады ўжо досі жыць!

* * *

Даўно ўжо цела́м я хварэю,
І хвор душой, —
І толькі на цябе надзея,
Кра́й родны мой!
У родным краю ёсць крыніца
Жывой вады.
Там толькі я змагу пазбыцца
Свае́й нуды.
Калі-ж у ім умру—загіну,—
Не жалю́сь я!
Ня будзеш цяжкая ты сыну
Свайму, земля.
Там хоць у гліне, хоць у брудзе,
Там пад зямлёй,
Найдуць мае слабы́е грудзі
Сабе спакой.

* * *

Калі зваліў дужы Гэркал у пыл Антэя,
Як вецер валіць поўны калос да ральлі,—
Ўдыхнула моц у грудзі сына мацер Гэя,
І вось, цьварды як дуб, ешчэ чым перш
сільнее
Ен напружыўшыся, падняўся ўраз з зямлі.

Паломаны жыцьцём, чэкаючы магілы,
Радзімая земля, прынікнуў я к табе,
І бодрасць ты ўліла ў слабеючыя жылы,
Зварушыла маея душы дрэмаўшай сілы,
І мейсца ў ёй с тых пор німа ўжо больш
жальбе.

* * *

Бледны, хілы ўсё-ж люблю я
Твой і мудры і кіпучы верш, Анакрэон!
Ен у жылах кроў хвалюе,
Ў ім жыцьцё струёю плешчэ, вее хмелем ён.

Верш такі,—як дар прыроды—
Вінаграднае, густое, цёмнае віно:
Дні ідуць, праходзяць годы,—
Але ўсё крапчэй, хмяльнее робіцца яно.

* * *

...passe sans laisser même
Son ombre sur le mur.

V. Hugo.

Жывеш ня вечна, чэлавек, —
Перажыві-ж у момэнт век!

Каб хвалювалася жыцьцё,
Каб больш разгону ў ім было,
Каб цераз край душы чуцьцё
Не раз, не два пайшло!

Жыві і цэльнасьці шукай,
Аб шыраце духоўнай дбай.

І ў напружэньні паўнаты
Свайго шырокаго жыцьця
Бяз болю, ціха зойдзеш ты
Ў краіну забыцьця.

* * *

Мудрай прамовы
Мёд залацісты,
Поўныя соты
Мне да спадобы;

Але ня меней
Сэрцу панадны
Мёд сваім хмелем
Сьветлым і тонкім.

* * *

Дзе вы, лясоў, палёў цвьяты?
Вас холад загубіў!
Чаму-ж ён срэбныя цвьяты
На гэтым шкле ўзрасьціў?

Ім, бледным, мёртвым не збудзіць
Былога пачуцьця,
Як не змагу яго збудзіць
Халодным вершам я.

* * *

Калі ў ракавіну цёмную жамчужніцы
Упадзе пясчынка хоць адна, —
Жомчугом патрóху робіцца яна!
Калі ў дух мой западзе і заварушыцца, —
Там кавалак грубаго жыцця, —
Ў жомчуг звернецца ён сілай пачуцця!

* * *

Съвеча бліскачая зіе,
Каб разступілася імгла;
Ў яе агню—краса жывая,—
Яна прыгожа і сьветла.

Ў блізі матыль дрыжыць ад болю
Прываблены з імглы агнём,
Ен рынуўся туды бяз волі
І сьмерць сваю спаткаў у ём.

Съвеча гарыць. З яе ліецца
За кропляй кропля як раса,
А матылёк ужо ня бьецца:
Табе ахвяра ён, краса!

ПЕСЬНЯРУ.

Ведай, брат малады, што ў грудзях у людзей
Сэрцы цвёрдые быцым с каменя.
Разабьецца аб іх слабы верш заўсягды
Не збудзіўшы сьвятога сумленьня.

Трэба с сталі каваць, гартаваць гібкі верш,
Абрабіць яго трэба с цяргеньнем.
Як ударыш ты ім,—ён як звон зазвініць,
Брызнуць іскры с халодных каменяў.

Нізка вершоу „Вольные думы“.

Meine Bitterkeit kömmt nur aus den Galläpfeln meiner Dinte, und wenn Gift in mir ist, so ist es doch nur Gegenift.

Heine.

Ў С Т У П.

Я думы, ня скутые путамі,
Тут перэд вамі вываджу,
А проці ганеньня кажу:
Хваробы лечуць і атрутамі.

ГУТАРКА С ПАНЕНКАМІ.

„Пабачце! Ластоўка малая
Для птушэнят гняздо зрабіла,
І клапатліва ўкруг летае,—
Аж паглядзець прыемна-міла!“

„Вельмішаноўныя паненкі!
Тут ёсць напэўна трохі цуду.
Ў гняздзечку міленькім і сыценкі,
І дно яна зляпіла з бруду“.

* * *

Вы кажэце мне, што душа у паэта,
Калі спараджае ён дзіўныя вершы,
Нябесным агнём абагрэта,
І ў час той між людз а ён—першы...
Ах, дзякуй Вам, дзякуй на гэтай прамове;
Душа мая, пэўна, шчасьлівай была бы,
Калі-б я ня ведаў, панове,
Што пекна сыпеваюць і жабы.

* * *

Вы панове, пазіраеце далёка,
Ў блеску сонца з вялізарных плеч народных,
Але святло крые шмат чаго ад вока:—
Днём не бачыце Вы зорак пуцеводных.

Загляніце же, будзь ласка, Вы у студню:
Ўжо даўно яна счарнела і згнівае,
Але дно яе і ў ночы і ў палудню
У вадзе люстранай зоры адбівае.

К тым, каго жыцьцё заціснуло глыбока
Ўніз, у норы падзямельныя пад Вамі.
Вы, панове, хоць і бачыце далёка,
Загляніце ў душы—студні са сьлезамі.

* * *

Мы доўга плылі ў бурным моры,
І ўраз—жаданная земля!
Вы пэўны пуць казалі зоры,
Зарука ў тым,—трэск карабля,
Што сеў на скалы ў змрочным моры.
Прывет жаданная земля!
І безтрывожна бачуць зоры,
Як тонуць людзі с карабля.

* * *

Была калісь пара: гучэла завіруха
І замела маею мінуўшчыны сьляды.
Усціхла ўжо яна... Плывуць у даль гады,
А ўсё ня бьюцца скрыдлы духа:
Куды цяпер ісці? Куды?

Ў душы гарыць агонь нуды,—пануры, чорны
Ці мне крыніцай сьлёз сваіх яго заліць
І плугам цяжкаго мучэньня сэрца ўзрыць?—
Мо ўзойдуць там надзеі зёрны!..
Куды-ж ісці і што рабіць?

МНЕ СЬНІЛОСЯ.

Ўсё вышэй і вышэй я на гору ўзбіраўся,
Падыймаўся да сонца, што дае нам цяпло:
Але толькі чым болей да яго набліжаўся,
Тым усё халадней мне і маркотней было.

Заскрыпеў сьнег сыпучы пад маімі нагамі,
І марозам калючым твар пякло ўсё крапчэй.
І пануры, прыстаўшы ўніз пайшоў я сьнегамі,
Сонцэ там хоць і далей, але грэе цяплей!

* * *

Шмат у нашым жыцці ёсць дарог,
А вядуць яны ўсе да магілы.
І без ясных надзей, без трывог,
Загубіўшы апошніе сілы
Мы сайдземся, спаткаемся там
І спытаем сябе: для чаго мы
Па далёкіх і розных пуцях
Адзінока йшлі ў край невядомы?
І чаму пасьпешаліся так,
Напружаючы ўсе свае сілы,
Калі ціха паўзушчы чэрвяк
Усё ж дагнаў нас ля самай магілы?

Нізка вершоу „Старая Спадчына“

Мы зерна древніе леемъ
Мы урожай столѣтій жнемъ.

В. Брюсовъ.

ПЭНТАМЭТРЫ.

Чыстыя сьлёзы з вачэй пакаціліся нізкай
парванай,
Але, упаўшы у пыл, брудам зрабіліся там.

* * *

Хіліцца к вечэру дзень і даўжэйшымі ро-
бяцца цені;
З бодем пад захад жыцця ўспомніш пра
гэтае ты.

* * *

З нізкаго берэгу дно акіяна вачам не да-
ступна,—
Глуха укрыла яго сіняя цемень вады.
Але ўзбярыся ў гару на вяршыну прыбрэ-
жнай страмніны,—
Кожны каменьчык на дне, пэўна, пабачыш
ты стуль.

НЕПАГОДАЮ МАЕВАЙ.

Падаюць вішняў цвѣты і разносіць іх вецер
халодны;
Сьнегам у чорную гразь падаюць вішняў
цвѣты.
Плачце, галіны, лісты! Загубілі вятры цвѣт
ваш родны, —
Некчаму болі вам жыць. Плачце, галіны,
лісты!

С О Н Н Э Т.

(Ахвярую А. Погодіну).

Un sonnet sans défaut vaut seul un long poème.
Boileau.

Паміж пяскоў Егіпецкай зямлі,
Над хвалямі сінеючаго Ніла
Ўжо колькі тысяч год стаіць магіла:
Ў гаршчку насення жменю там знайшлі.
Хоць зернейкі засохшымі былі,
Усё-ж такі жыцьцёвая іх сіла
Збудзілася і буйна ўскаласіла
Парой вясенняй збожжэ на ральлі.

Вось сымвол твой, забыты краю родны!
Зварушэны нарэшці дух народны,
Я верую, бязплодна не засьне,
А ўперад рынецца, маўляў крыніца,
Каторая магутна, гучна мкне,
Здалеўшы з глебы на прастор прабіцца.

С О Н Н Э Т.

Ne ris point du sonnet, o eritique moqueur
C. Job.

На цёмнай гладзі сонных луж балота,
За сьнег нябёснай вышыні бялей,
Кругом паўсталі чашэчкі лілей
Між пачарнеўшых корэньнёў чарота.
Ўкруг плесьня, бруд,—разводзіць гніль сып-
кота,

А краскі ўсё-ж ня робяцца гразьней
Хоць там плыве парою сьлізкі зьмей
І ржаўчына ляжыць, як пазалота.
Цяпер давольна топкае багно
Гніль сотні год збіраючы, яно
Смуроднай жыжкаю узгадала
Цьвятоў расістых чыстую красу.
Маліся ж, каб з літоўнасьці стрымала
Тут смерць сваю нязвонкую касу.

ТРЬОЛЕТ.

Красавецъ юный тріолетъ.

К. Щофановъ.

Як птушка ў гібкіх трасьніках,
Стралою думка мільганула,
І ўраз жэ знікла, патанула,
Як птушка ў гібкіх трасьніках.
Ды ўсё-ж душа яе пачула
І ўжо п'яе ў такіх славах:
„Як птушка ў гібкіх трасьніках,
Стралою думка мільгнула“.

ТРЬОЛЕТ.

Калісь глядзеў на сонцэ я,
Мне сонцэ асьляпіло вочы.
Ды што мне цемень вечнай ночы.
Калісь глядзеў на сонцэ я.
Ніхай усе з мяне рагочуць
Адповедзь вась для іх мая:
Калісь глядзеў на сонцэ я,
Мне сонцэ асьляпіло вочы.

РОНДО.

Узор прыгожы пекных зор
Гарыць у цемні небасхіла:
Вада балот, стаўкоў, азёр
Яго ў глыбі сваей адбіла.
І гимн сыпевае жабоў хор
Красе, каторую з'явіла
Гразь луж; напоўніць мгла прастор,
І ўстане з іх гарачы міла
Узор.

І сонцэ дальш, клянучь, што скрыло
Луж зоры днём. І чуе бор,
І чуе поле крэхат хілы,
Ды жаб ня ўчуць вышэй ад гор
Там, дзе чыясь рука зрабіла
Узор.

О К Т А В А.

Як моцны рэактыў каторы выклікае
Між строк ліста, маўляў нябошчыкоў з магіл,
Рад раньш нявідных слоў — так цемень за-
лівае

Зялёны, бытцым лёд, халодны небасхіл,
І праз імглу яго патроху праступае
Маленькіх, мілых зор дрыжашчы, срэбны пыл.
Здароў, радзімые! Мацней, ясьней гарыце
І сэрцу аб красе прыроды гаварыце!

ТЭРЦІНЫ.

Есць чары у забытым, старадаўным;
Прыемна нам сталецыцяў пыл страхнуць,
Пажыць мінулым—гэткім мудрым, слаўным,—

Быцьцё дзядоў у смутку ўспамянуць.
Мы сквапна цягнемся к старым паэтам,
Каб хоць душой у прошлым патануць.

І вось звярнуўся я к рондо, соннэтам,
І бліснуў ярка верш пануры мой:
Як месяц зіхаціць адбітым сьветам

Так вершы з'яюць даўніх форм красой!

ГРАМАДА ЗОРАК „КАРОНА“.

(«Metamorphoses» Овідзія, книжка 8 я, вершы
178—182).

Бог Аппалон з галавы зняў карону і кінуў
у неба.
Ў сьветлым паветры яна пралетае; агнямі
малымі
Робяцца ў ёй на ляту ўсе каменья каш-
тоўныя. Ў небі
Быццым карона-жэ між на каленях стая-
чаго Нікса
І паміж Цмока яна, затрымаўшыся, блешчэ
на мейсцы.

С КРЫМСКАГО.

(Переклад з українскай мовы).

Кажуць людзі бытцым творучы мужчыну
Бог зрасіў вадю высахшую гліну.
Але чорт падкраўся: выціснуўшы воду
Падмешаў ён сьлёзы ў нашу прыроду.

Нудзяць нас праз тое цягам смуткі, жалі,
І адзін ратунак каб яны маўчалі: —
Выплакаць іх шчыра, голасна ці ціха,
Каб з сьлезамі разам вылілося ліха.

Ох, мне з гэтым лекам ачуняці трудна,
Сьлёзаў я ні маю, а ў душы так нудна.
Ўжо яна згарэла, а не плачуць вочы,
Ўжо самлело сэрцэ, а плакаць ня хочэ.

С ЧЭРНЯЎСКАГО.

(Пераклад з украінскай мовы).

Ўжо зноў не спаткаюцца тые шляхі,
Якімі ў жыццё выходзілі мы зраньня,
Мы ўсе пакляліся, маўляў жаніхі,
Да сьмерці ядынае меці каханьне.
А як разыйшліся—пакінулі нас
Заходы і думкі высокіе ўраз:
На іншыя сьцежкі жыццё нас звертае,
Па свому кожны свой век пражывае,
У кожнаго неба і сонцэ свае,
Супольная ж праўды крыніца ня б'е.

З ОЛЕСЯ.

(З українскаго)

Пекла было тут у тую часіну:
Гром звар'яцеўшы стагнаў і равеў,
Білі вакол пярुны без упыну,
Ўвесь небасхіл то пылаў, то чарнеў.
Бура прайшла і людзей я пытаю, —
Што жэ зрабілося з роднаго краю?
Пэўна, руіны ў ім бура зрабіла...
Кажуць разбітую ліпу дабіла.
Думка! Калі я цябе выліваю
Ў слова халоднае, ў песню сваю,
Гэткае-ж пекла ў душы сваей маю,
Паліць яна мне душу ўсю маю.
Што-ж, асцюжэная словам людзкім,
Ты нарабіла ў краю дарагім?
Можэ разбіла маркотную ліпу
Сьмерці прясіўшую ў нуднаму рыцу.

АСТРЫ.

У поўначы астры ў саду расцьвілі,
Убраліся ў росы, вянкi заплялі,
І сталі ружоваго ранку чэкаць,
Ў вясёлку колёраў жыцьцё убiраць.
І марылі астры ў цудоўнаму сьне
Аб зёлках шаўкоўных, аб соўнечным дне,
І казачны край падыймаўся з iх сна
Дзе кветы не вянуць, дзе вечно весна...
Так марылі ў шэрую восень яны,
Так марылі астры і ждалі вясны.
А ранак спаткаў iх халодным дажджом,
І вецер стагнаў у саду за кустом.
І ўбачылі астры, што ўкруг iх—турма,
Убачылі астры, што жыць iм—дарма.
І ўмерлі яны. Але тут як на сьмех
Паднялося сонца, цалуючы ўсiх.

МАДОННЫ.

У ВЕСЦЫ.

Lumen coeli, sarcta rosa!

А. Пушкинъ.

Хвалююць сэрцэ нам дзявочыя пастаці
І душы мацярэй нас могуць чараваці;
Вышэйшая краса—ў іх зьлітнасьці жывой!
Артысты-маляры схіляліся прад ёй
Жадаючы зьявіць цераз свае халёўцыны
Пачуцьця мацеры у обліку дзяўчыны,
Красы тэй сымвалам, Маць-Дзева, стала Ты—
І глянулі Твае с пад пензэляў чэрты.
С таёмным трэпетам на іх я пазіраю,
А сэрцэ ўсё імкне да бацькоўскага краю.
Мінулае сваё прыпамінаю я!
Між цёмных абразкоў прайшоўшага жыцця
Шукаю сквапна штось трывожнаю душою
І здарэньне адно ўстае перадамною.

* * *

Калісьці летняю рабочаю парой
Праз вёску я ішоў. Панураю чаргой

З абох бакоў крывой і вузкай вулкі хаты
Стаялі—шэрыя, струхлеўшыя; як латы
Віднеліся ў сьценах сьляпыя вокны іх
І аж чарнелася салома стрэх гнілых.
Ўсё руйнавалася, старэло, адмірало
І мала што вакол хоць трохі аздабляло
Вясковую нуду; мак яркія цвяткі
Рожнакалёрныя, як тые матылькі,
У градах высыпаў і цешыў імі душу,
Ды можна йшчэ было там-сям пабачыць
грушу,

Кривую, старую.. вось толькі і ўсяго.
І да таго ж з людзей ня відна нікаго,—
Яны на полі ўсё; не мелканець спадніца,
Ня пройдзе з вёдрамі па воду маладзіца,
Ня ўгледзіш белую магерку мужыка,
Ў паветры не памкне іржаньне жэрэбка
І песня сумная не паліецца звонка...
Што ж дзіўнаго, калі, раптоўна крык дзя-
цёнка

Пачуўшы, дрогнуў я і аглядзеўся. Ах!
Я спудзіў хлопчыка; на руках і нагах
Ен, бедненькі, папоўз па траўцы ля сця-
жынкі

Да нянькі траплячы—так год васьмі дзяў-
чынкі.

І вось, дабраўшыся, ў падолак разам з ей
С трывожным голасам уткнуўся ён хутчэй

І як схіляецца ад ветра верх бярозкі,
Дзяўчынка к хлопчыку нагнулася і сьлёзкі
Сьціраючы яму, штось пачала казаць,
Каб заспакоіць плач—зусім, як бытцым маць.
І саліваліся ў жывы абраз ядыны
Той выгляд мацяры ды з облікам дзяўчыны—
Дзіцячым, цененькім; і ў гэты час яна,
Здавалася, была аж да краёў паўна
Якойсь шырокаю, радзімаю красою,—
І, помню, я на міг пахарашэў душою.
А можа не краса была ў дзяўчынцы той,—
Дзяўчынцы ўпэцканай, і хілай, і худой,—
А штось вышэйшае, што Рафаэль вялікі
Стараўся выявіць праз Маці Божай лікі.

* * *

Страніца лепшая ў штодзённіку жыцця!
Зноў с ціхай радасьцю цябе чытаю я.
Хай шмат чаго с тых гадоў крыніца змыла
У памяці маёй, хай той дзяўчынкі мілай
Ўжо облік губіцца у цёмнай глыбіне, —
Я веру, ў цяжкі час ён гляне на мяне.

Вэроніка.

(Вершаванае апаведаньне).

„E un pensier del mio caro“
(Яна—выдумка маея галавы)
(Джіббаньні).

Я на душы васковай маю
Жыцця мінулага печась: —
Схачу свой вольны верш пачаць, —
І ўраз пра прошлае згадаю;
У даль вядуць мяне сыляды
Да вас, дзіцячыя гады.

Ўстае перад маім паглядам
І вулка, веючая сном,
І ціхі, старасьвецкі дом
С цяністым, адзічэлым садам:
Над ім шпакоўніца ў гары,
А ўкруг схіліўся тын стары.

Дом гэты да паноў Забеллаў,
Суседзяў нашых, належаў;

Я змалку там што дзень гуляў,
З дзяццмі іх лез на дахі сьмела,
Рваў яблыкі, рабіў садом
І крыкам поўніў цэлы дом.

Вясёла йшлі гулянкi нашы:
Пад шум і гук размах рукі
Ўраз „браў на вынас“ гарадкі,
Быў чутны сьмех пры відзе „кашы“,
І кожны стрымываў свой плач,
Калі ўрэзаўся ў плечы мяч.

А вечарком мы выпускалі
Ў паветрэ белых галубоў:
Зрабіўшы некалькі кругоў
У вышыню яны шыбалі,
Як чысты сьнег кружылі там
І падалі на дахі к нам.

І змалку шчыра палюбіла
Хавацца ў сад стары яна,
Дзе веяло дыханьне сна
І цішыня ў паветры плыла,
І нерухомы быў, спакой
Маўляў у глыбіне марской.

Не калыхнуцца лісьцяў хвалі
Ўспляснуўшы пенаю цьвятоў

Паверх чарэшневых кустоў;
Кіпіць шум места дзесь там далі,
А тут і глуха і цямно, —
Не зварухне марское дно.

І забывала Вэроніка
Між зэлак с кніжкай аба ўсём,
А ўзгляне,—сад кіпіць жыцьцём,
Над ёю куст шыпшыны дзікай,
Бруе блізка сонны шмель
І горка пахне тонкі хмель.

Калі-ж сачыўся бледнаваты
Зор сініх сьвет праз небасхіл
І уплетаўся вулак пыл, —
Мы ўсе паялі каля хаты,
І напаўняў нягучны хор
Маркотнай песьняй сціхшы двор.

Так у гулянках пралетала
Маё дзіцячае жыцьцё,
А поруч ціхае дзіцё
Дачка Забеллаў узрастала.
Яе я мала знаў: яна
Ўсягды была сама, адна.

Жылося цяжка Вэроніцы
(Хай так дзяўчыну будзем зваць):

Яе памерла рана маць
І не было саўсім сястрыцы
А бацька сэрцэ хоць і меў
Ды прытуліць яе ня ўмеў.

Ізноў страніца за страніцай
Раскрытай кнігі шэлясьціць
Нячутна час кудысь бяжыць,
Раяцца думкі Вэронікі
Усё расьце душа яе
І ў паўнаце красы ўстае.

Калі-ж васенные навіны
Зьмянялі сад, калі з бяроз
Рваў лісьця вецер, а мароз,
Наліўшы ягады рабіны,
Траву губіў, і мы нагой
Ўзрывалі прэлых лісьцяў слой.

Калі патроху чырванелі
Чаромха, ліпа, стройны клён,
А гнёзды змрочныя варон
Між голага гальля чарнелі,
І грозны вечэра пажар
Пылаў між бура-шызых хмар;

Калі васенны вецер дзіка
Стагнаў і глуха па начах

Грымеў у наш жалезны дах, —
Тады да лета Вэроніка
Ад нас знікала у інстытут
І не будзіла згадак тут.

А час усё каціўся далі
Хаваючы на дне гадоў
І гарадкі і галубоў,
Мы панямногу падрасталі
А іншы ўжо шчыпаў вусы
І лічыў іх гарой красы.

І толькі ўжо тады я ўгледзіў
Што поруч, як цвяток лясны,
Ўзрасла ў красе сваей вясны
Дачка самотная суседзяў
І,—помню я,—тады жэ ўперш
З маеі душы паліўся верш.

Ен там кіпеў струёй живою
Праз холад мысьлі працекаў
І ў цвёрдых формах застываў,
Як воск гарачы пад вадою,
Каторым трэба вам гадаць
Аб чым той вершык меў казаць.

Яж сам скажу йшчэ тое толькі
Што к Вэроніцы твор паслаў

І млеў, і ўсё адказ чэкаў.
Аж вось прайшло маруды колькі
Трывожных дзён, а ўсё німа
Ні Вэронікі, ні пісьма.

Калі-ж я неяк з ёй спаткаўся
Загаварыўшы, як у сьне,—
Яна зірнула на мяне
І раптам з вуст яе сарваўся
Такі бязвінны, чысты сьмех,
Што на яго злавацца,—грэх.

Сьмех гэткі маюць толькі дзеці
Ды людзі з яснаю душой;
І ён, як жаваронак той,
Зьвінеў і ўжо каханьня сеці
Нячутна нішчыў, як ураз
Сарваўся, дрогнуў і пагас.

Накрыла ясны твар дзявочы
Задумы сумная імгла,
На плечы ручка мне легла,
Спагадліва зірнулі вочы
І даляцеў к маім вушам
Ласкавы шэпт: „Мо прыкра вам?“

Не, зорка, мне было ня прыкра,
Бо бачыла адно душа, —

Як ты сьвежа і хараша,
Як рада ты жыцьцю нявольна
Уся пад срэбнаю расой
Са ўстужкай скромнай між касой.

І мела дзеўчэ выгляд маці
Калі тады ка мне яна,
Трывожнай ласкаю паўна,
Схілілася як да дзіцяці
Зіяючы перадамною
У новай пекнасьці жывой:

У тэй, што з постацьцю дзяўчыны
Зьлівала мацеры чэрты.
О, як прыгожы—дзіўны ты
Двайной красы аблік ядыны!
Ажыў у ім твой вечны цэль,
Мадонн тварыцель, Рафаэль!

І прэд высокаю красою,
Увесь зачараваны ёй,
Скланіўся я душой маёй
Натхненнай, радаснай такою,
А ў сэрцы хораша было, —
Там запалілося цяпло.

Дасюль ешчэ яно пылае;
Здаецца—ўмёрло, але ўраз

Праб'ецца зноў і пройшлы час
Прад ім у згадках праступае,
Як пры агню чы цеплаце.

І конь крылаты да Парнаса
Мой дух імчыць тады, каб я
Былое апеваў пасыля.
Ды як знайсці сыяды Пэгаса
На бруку места? Цяжка ўперш!
Спачынь жэ трохі, верны верш!

Змест.

Нізка вершоў „У зачараваным царстві“.

* * Чуеш гул?	9
* * Возера	10
Над возерам	11
Вадзянік	12
Зьмяіны цар	13
Бура	14
* * У небе ля хмары грымотнай...	15
* * Возера	16
* * Прывет табе жыцьцё на волі...	17
* * Блішчыць у небе зор пасеў...	18
* * Цёплы вечэр, ціхі вецер..	19
* * Добрай ночы зара—зараніца..	20
* * Ціха па мяккай траве...	21
* * Вечэр на захадзе ў попелі тушыць...	22
Сомнабул	23
* * Плакало лето зямлю пакідаючы	24
* * Дзесь у хмарах живуць павукі..	25
Разрытая магіла	26
* * Ноч. Газніца гарыць, чырванее...	27
Зімовая дарога	28
Зімой	29
Перад паводкай	30
* * Падыймі у гару сваё вока	31
* * Панад белым пухам вішняў	32
Романс	33
Досі ўжо працы	34

Нізка вершоў „Згукі Бацькоўшчыны“.

* * Уся ў сьлезях дзяўчына...	35
* * Сумна мне...	36
* * Не куй ты шэрая зязюля	37
Ян і маці	38

** Сэрцэ ные...	39
** Вечэр.	40

Нізка вершоў „Старая Беларусь“.

Летапісец.	41
Перапісчык.	43
Кніга	44
Слупкіе ткачыхі.	45
Безнадзейнась.	46
** Ціхі вечэр, знікнула сьпякота...	47
** Па ляду, у глухім боры.	49

Нізка вершоў „Место“.

Уступ.	50
** Вулкі Вільні.	51
У Вільні.	52
** За дахамі места...	53
** На глухіх вулках—ноч глухая...	54
Завіруха.	55
** Сеў хлопчык са шклянкай...	56
** Ад сьпекі пышучь дахі і асфальт...	57
Дзьве сьмерці.	58

Думы.

С. Е. Полуяну.	59
Каганцу.	60
Упалі з грудзей Пана Бога...	61
Краю мой родны! Як выкляты Богам.	62
** Халоднай ноччу я ў шырокім, цёмным полі...	64
** Кінь вечны плач твой аб старонцы...	65
** Зрэзаюць галіны таполі...	66
** Рушымся брацьця...	67
** Нашых дзядоў душылі абшары лясоў...	68
** Устань навальніца	69
** Не блішчаць у час зьмерканьня...	70
** Напілося сонцэ са крыніц сьцюдзёных	71
** Ой чаму я стаў паэтам...	72
** Даўно ўжо целама я хварэю...	73
** Калі зваліў дужы Гэракл...	74

** Бледны, хілы ўсё ж люблю я твой і му-	75
дры і кіпучы верш..	
** Жывець ня вечна чалавек..	76
** Мудрай прамовы..	77
** Дзе вы лясоў, палёў цвяты?	78
** Калі у ракавіну..	79
** Сьвеча бліскуча зіяе..	80
Песьняру.	81

Нізка вершоў „Вольныя думы“.

Ўступ.	82
Гутарка с паненкамі.	83
** Вы кажэця мне, што душа у паэта...	84
** Вы, панове, пазіраеця далёка...	85
** Мы доўга плылі у вольным моры...	86
** Была калісь пара...	87
Мне сьнілося...	88
** Шмат у нашым жыцці ёсць дарог...	89

Нізка вершоў «Старая Спадчына»..

Пэнтамэтры.	90
Непагодаю маёвай.	91
Соннэт. (Ахв. А. Пагодіну).	92
Сннэт (На цёмнай гладзі сумных луж)..	93
Трыолет (Як птушка).	94
Трыолет (Калісь глядзеў на сонцэ я).	95
Рондо.	96
Октава (Як модны рэактыў).	97
Тэрціны (Есць рэчы у забытым).	98
Грамада зорак «Карона».	99
С крымскаго.	100
С Чэрняўскаго.	101
З Олеса.	102
Астры.	103

Мадонны.

У вёсцы.	107
Вэроніка (Вершавае апаведаьне).	110

Праз карэктарскі недагляд у кніжцы зроблена шмат друкарскіх абмылак. Не маючы вольнага месца папраўляем толькі адну: у паэме «ВЭРО-НІКА» пасля 5 штрофы трэба паставіць 9, 10 і 11 штрофу. Просім чытачоў заўважыць гэта.

ВЫДАВЕЦТВО

		Руб. к.
36	У дому лепей—Новіча	— 4
37	Дзядзька Голад,—Віткевіча	— 2
38	„Маладая Беларусь“. Сэр. I-я Сшы-	
	так I-шы	1 —
39	„Маладая Беларусь“ сшыт. II	1 —
310	біс Зборнік «Нашай Нівы» № 1	— 15
311	біс Зборнік «Нашай Нівы» № 2	— 20
312	Амэрыканец—А. Новіча	— 10
313	Бярозка і др.—Ядвігіна III.	— 5
314	Беларускія казкі	— 5
315	Хілібэртава пакута, Амфітэатрова	— 5
316	Апаведаньня, Тараса Гушчы	— 10
317	Abrazki—Zmitroka Biaduli	— 15
318	„Маладая Беларусь“. Сэр. I. Сшыт. 3.	1 —
319	Колядная пісанка 1913 г.	— 15

IV. Вершы.

41	Вязанка, Я. Лучыны	— 4
42	біс Тарас на Парнасе	— 5
43	Дзед Завала, Ядвігіна III. (разыш)	— 5
44	Снапок, зборнік вершоў А. Паўловіча	— 15
45	Адвечная песня, абраз у XII зьявах Я. Купалы	— 20
46	Песні жалбы, Якуба Коласа	— 30
47	Huślar, zbornik wieršov J Kupały	— 50
48	Кацярына, Т. Шавчанкі	— 10
49	Жалейка. Зборнік вершоў Я. Ку- палы	— 50
410	Ran Tadeuś, A. Mickiewiça, pierек. Marcinkiewiça	— 25
411	Hapon, apowieść Marcinkiewiça	— 15
412	Wiečarnicy, apowieści Marcinkiewiça	— 15
413	Ščeroŭskiје dažynki, Kupała. Mar- cinkiewiça	— 20
414	Dudka biełaruskaja. M. Buračka	— 15
415	Smyk biełaruski S. Reŭki	— 20
416	Batrak. Jak Jurka zabahacieŭ—Jaku- ba Kołasa	— 10
417	Pieśni—Ciški Hartnaho	— 15

B00000004255204

418	Сон на кургане—Янкі Купалы . . .	— 50
419	Су́жук Biełaruski. Hałjaša Lejčuka . . .	— 30
420	Шляхам жыцця—Я. Купалы, с пар- трэтам аўтара	1 р. 25
421	Вянок, зборнік верш. М. Богдановіча . . .	— 50
422	Arawiedaŋnie i lehiendu wieršam . . .	— —
423	Kaŋtyŭska. Без аправы 10 к. у аправе . . .	— 15

V. Беларускія тэатральныя творы.

51	Модны шляхцюк, камедыя у I дзеі Каганца	— 25
52	У зімовы вечэр. Абраз Э. Ожэшко . . .	— 35
53	Хам. Абраз Э. Ожэшко	— 70
54	Сватаньне. Жарцік Чэхова	— 25
55	Мядзьведзь. Жарцік Чэхова	— 30
56	Міхалка. Камедыя у I дзеі Кропіў- ніцкага	— 35
57	Па рэвізіі. Абраз у I дзеі Кропіў- ніцкага	— 35
58	Пашыліся у дурні. Жарцік Кропіў- ніцкага у 3 дзеях	— 60
59	Як яны жаніліся. А. Валодзькага . . .	— 30
510	„Паўлінка“, кам. у 2 дз. Я. Купалы . . .	— 75

VI. Беларускія музыкальныя творы.

61	Беларускі песеньнік з нотамі	— 15
62	Biełaruskije pieśni z notami. I časć. A. Hryniewič	— 30
63	Biełaruskije pieśni z notami. II časć. A. Hryniewič i A. Ziaziula	— 25
	Беларускія песні разложаныя на 4 галасы; адна песня у 4 галасох 10 кап., кожны голас 3 кап.	
64	Чамуж мне ня пець. 65 Ой ляцелі гусі. 66. Дый кудыж ты.	
67	Ой пайду я лугам. 68 Ды ўжо сонейка.	
69	А хто там ідзе? Я. Купалы, муз. Рогоўскага	— 10

